

Finlands Synskadade

FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

2/16

6 Bankkoder i punkt
– finns de?

10 Mikrofon avslöjar
onaturligt tal

22 "Du måste våga ut
på osäker mark"

Innehåll

Nr 2, februari 2016

LEDAREN

- 3 Lyssna på dig själv – var den du själv vill vara

ARTIKLAR

- 4 Synskadade borde få tillgång till nätbanken
8 Skyll inte på synen! – maten blir läcker också utan syn
10 Fly verkligheten med ett hörspele
16 Utblick: Glaukom – en smygande, lömsk ögonsjukdom

PROFILEN

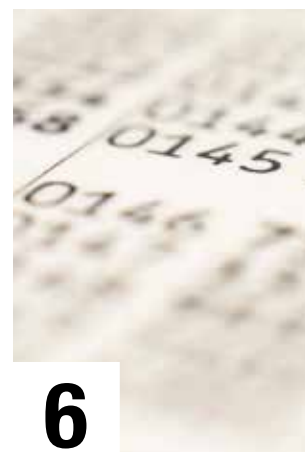
- 22 Idrott ger livet mersmak för Teemu Ruohonen

AKTUELLT

- 26 Aktuellt

AKTUELLT I DISTRIKTEN

- 28 Aktuellt i distrikten

Finlands Synskadade

Finlands Synskadade är organisations-tidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 105. Nummer 3/2016 utkommer 24.3, deadline 7.3.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Sören Jonsson
Tfn 044 712 3017
e-post: soren.jonsson@fss.fi

Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:
FSS kansli, tfn 09-6962 300
e-post: kansliet@fss.fi

Pärmbild: Showdown är en racketsport som kräver koncentration, spänst och strategi. Teemu Ruohonen är en av landets bästa spelare.

Foto: Sören Jonsson

ISSN 0789-5739
Forsberg, Jakobstad 2016

Lyssna på dig själv – var den du själv vill vara

Det verkar som om det skulle vara inne just nu med att kategorisera människor. Det här är enligt mig både oansvarigt och farligt. Vi hör inte in i fack. Vi är dem vi är. I slutändan betyder det att vi tappar vårt människovärde. Det betyder att man som människa inte betyder så mycket mera än var man har placerats in i för fack.

Varför måste du till exempel vara extra duktig för att du är synskadad? Om jag tar en taxi i stället för att åka kollektivt så får jag höra att jag bara är lat som åker taxi. Vem är den rätta att döma? Är det inte jag själv i första hand och mitt sätt att ta mig fram som betyder allt? Varför måste jag ta mig fram på ett sätt som ger mig större svårigheter bara för att tillgodose andras tankar om mig?

Vi måste komma ihåg att vi i första hand är individer och i andra hand har vi vår synskada som vi lever med och inte igenom. Ibland bestämmer jag mig för att inte tänka på min synskada på en dag eller två. Det tycker jag att vi alla har rätten att göra.

Sedan har vi den gruppen som vi kallar för "socialblinda" det vill säga de som direkt skyltar med att de är synskadade. Där är det också synskadan som gäller och inte människan.

Ända sedan barnsben har jag varit en stor dyrkare av film. Syntolkade och icke-syntolkade filmer. Jag har slukat alla filmer. Många andra synskadade som fått höra om mitt stora filmintresse har ibland ställt sig lite oförstående. "Varför ser du på film det får man ju inget ut av?", har jag fått höra.

Dessa om vi nu kan kalla dem för fördomar borde vi göra något åt. Det är synnerligen viktigt att vi bevarar människan inom oss. Vi själva bestämmer hur vi vill ha det och vart vi vill höra. Oavsett om jag ser eller inte kan jag vara en filmälskare. Titta inte snett på mig utan rakt när jag går förbi.

Jag vill ge en liten uppmaning till alla medlemmar. Bekänn färg även om du är blind. Var den du är och inte den som andra tycker att du borde vara!

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

Synskadade borde få tillgång till nätbanken

Banker måste börja se över sina nättjänster så att också personer med funktionsnedsättning kan använda dem. Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden har dragit en viktig linjedragning.

DISKRIMINERING. "Du får inte kategoriskt säga att en person med synnedsättning är mindre pålitlig än en seende person", säger överinspektör Ulrika Krook.

NÄTBANKEN BLIR ALLT viktigare. Många myndighetstjänster och kommunala nättjänster använder nätbanken till identifikation. Därför är det väldigt viktigt att också personer med funktionsnedsättning får tillgång till nätbanken. Det hör dessutom också till bankens basservice.

I slutet av januari offentliggjorde Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden ett ärende gällande bankers tillgänglighet. Nämnden beslutade att funktionsnedsättning inte i sig är ett hinder för att få nätbankskoder.

I korthet gick fallet ut på följande.

En synskadad person ville öppna ett nätbankskonto men blev nekad till det. Banken erbjöd inte nätbankskoder i punktskrift eller elektroniskt och utgick därmed att den synskadade skulle ge nätbankskoderna till sin assistent eller make/maka. Det får man inte, och därför fick den synskadade inte några koder överhuvudtaget.

Problemet är att båda "har rätt". Banken baserade sitt beslut på en lag, enligt vilken det är förbjudet att överlåta sina identifika-

tionshandlingar till en annan person – inte ens till en familjemedlem. Men samtidigt glömde banken bort att se till den nya diskrimineringslagen.

– En serviceproducent måste också känna till diskrimineringslagen. Det hade man inte gjort i det här fallet. Det går inte att välja att enbart följa finansieringslagstiftningen, utan båda ska tillämpas parallellt. I det här fallet borde banken med rimliga anpassningar ha gjort nätbanken tillgänglig till den synskadade personen, säger **Ulrika Krook**, överinspektör på Diskrimineringsombudsmannens byrå.

Nämnden förbjuder banken från att kategoriskt neka synskadade kunder tillgång till nätbanken, och uppmanar banken att göra nätbankskoderna tillgängliga. Enligt nämndens utredning är det inte oskäligen kostnader att tillverka nätbankskoder i ett tillgängligt format. Om inte banken rättar sig måste de betala ett vite på 50 000 euro.

Det här fallet är större än bra banker. Diskrimineringslagen som ligger till grund för det hela började gälla 1.1.2015 och gäller alla serviceproducenter – restauranger, affärer, teatrar, biografer, skolor, yrkeshögskolor, universitet, myndigheter etc..

– Ifall det med rimliga anpassningar går att erbjuda en tjänst eller en vara till personer med funktionsnedsättning är serviceproducenterna skyldiga att göra det. Men det är alltid en individuell bedömning.

En käpphäst som alltid kommer fram när man talar om synskadades problem i vardagen är könummersystem som inte är tillgängliga. Hur ser du på dessa?

– Det är intressant att du nämner det. Vi har inte ännu fått in något ärende som gäller könummer, så jag kan egentligen inte svara på frågan. Det gäller att utreda vad de skulle kosta att anpassa kösystemet, och se hur

andra har gjort det tidigare. Men det skulle vara ett intressant ärende, säger Krook.

Det finns några sätt att föra ärenden till Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden. Om man upplever sig diskriminerad på grund av funktionsnedsättning kan man kontakta Diskrimineringsombudsmannen, sin rehabiliteringsrådgivare eller juridiskt ombud på SAMS.

– Det här fallet visar på att diskrimineringslagen fungerar för personer med funktionsnedsättning, vilket är glädjande, säger Krook. ●

Fotnot: Banken har rätt att överklaga beslutet till förvaltningsdomstolen i 30 dagars tid. När tidningen går i tryck har besvärstiden inte ännu gått ut.

JURIDISKT RÅD OCH STÖD

- Diskrimineringsombudsmannens uppgift är att ingripa i diskrimineringsärenden, främja likabehandling och stärka rättssäkerheten.
- Privatpersoner kan få råd om hur det är bäst att ta upp ärendet om de upplever sig diskriminerade. Byrån ger rådgivning vardagar 10–12, på numret 0295 666 817.
- Det kan vara bra att ha hjälp som kan stöda, ge råd och i vissa fall fungera som ditt juridiska ombud. Juridiskt stöd får du från SAMS.

1) I somras lanserade vi appen Koder vid sidan av kodkortet. Då vi utvecklade appen Koder försäkrade vi oss om att appen även fungerar med talsyntes på alla smarttelefoner. Just nu fungerar den bäst i iOS och Android. Med hjälp av appen Koder kan synskadade självständigt utretta sina ärenden på nätet.

2) Nästan. Vi kommer att lansera en kodkalkylator för kunder som inte har en smarttelefon. Synskadade kommer att ha tillgång till en talande version av kodkalkylatorn. Tidpunkten för lanseringen av kodkalkylatorn har ännu inte publicerats.

Handelsbanken

1) Vi har en strategi för tillgänglighet som styr utvecklingen av våra nätsidor. Vi tar bland annat upp att användargränssnittet ska kunna hanteras av tekniska hjälpmedel. Vi har inte allting i skick ännu men vi jobbar på att nå vår målsättning. Under hösten 2015 har vi lanserat mobilapplikationer för iOS och Android i vilka inloggning och navigering fungerar med talsyntes.

2) Nej. Handelsbankens mobilapplikationer utnyttjar kodkort vid aktivering och vid bekräftelse av betalning. Under år 2016 jobbar vi med att ersätta kodkortet med ett alternativt sätt att logga in och signera betalningar i mobilbanken. Att beakta tillgängligheten är ett av kraven under utredningen. Vi hoppas kunna lansera dessa under början av 2017.

VAD TÄNKER BANKEN OM TILLGÄNGLIGHET?

Hur tillgängliga är bankernas nätbanker egentligen? Vilka banker erbjuder nätbankskoder i punktskrift och vilka gör det inte? Finlands Synskadade frågade de åtta största bankerna. Två banker utmärker sig: Andelsbanken och Danske Bank.

1) Vad har ni under de senaste åren gjort för att förbättra tillgängligheten på era banktjänster?

2) Erbjuder ni nätbankskoder i punktskrift?

Aktia

1) Samtliga våra kontor är lättillgängliga och betjänar alla kunder i dagliga bankärenden. Digitaliseringen ger stora utvecklingsmöjligheter och under de senaste åren har Aktia bl.a. tagit i bruk en enklare version av nätbanken som är anpassad till mobiltelefoner och pekskärmar. Vi erbjuder även en enkel inloggning i mobilnätbanken där kunden loggar in med sitt lösenord och kan bl.a. se saldot.

2) Nej. Våra nätbankskoder finns inte i punktskrift. Vi utvecklar kontinuerligt våra autentiseringstjänster för att bättre kunna betjäna våra kunder. Ett exempel som kan nämnas är att vi för tillfället testar användningen av säkerhetsfrågor då kunden vill sköta sina bankärenden per telefon. När säkerhetsfrågorna används behövs inte nätbankskoder användas vid identifieringen.

ÅLANDSBANKEN

1) Våra rådgivare och vår kundservice hjälper och stöder kunderna, detta inkluderar även personer med olika funktionsnedsättningar. När Ålandsbanken utvecklar sina digitala banktjänster har vi personer med olika funktionsnedsättningar i tankarna. Ålandsbanken kommer under 2016 att göra en förstudie gällande alternativ till identifiering via nätbankskoder.

2) Nästan. I samråd med rådgivare kan man komma överens om att få kodtabellen kopierad till mera tillgängligt format (större/stöddlinjer/färgmarkeringar) i fall man kan läsa svartskrift. Ålandsbanken försöker underlätta och hjälpa personer med olika sorters funktionsnedsättningar och försöker utgå från individens behov inom våra resursramar och regelverk. Banken erbjuder inte i dagsläget nätbankskoder i punktskrift, men vi kommer under 2016 att utreda möjligheterna.

POP Banken

1) Synskadade kunder har vi beaktat bland annat genom att ha större typsnitt på nätbanken och på webbplatsen.

2) Nej. Vi har försökt hitta en lösning på hur synskadade kunder bättre kunde använda sina nätbankskoder. Än så länge har vi inte hittat en lösning.

1) Andelsbanken har under det senaste 1,5 året förts fram tillgänglighetsfrågor både på nätbanken och i mobilapplikationen.

2) Ja. Synskadade kan redan nu få nätbankskoder i punktskrift. I mobilapplikationen kan man dessutom logga in med sitt fingeravtryck om man äger en Iphone 6.

1) Under år 2016 kommer vi att fästa klart mera uppmärksamhet vid de behov som olika specialgrupper har. För tillfället jobbar vi med att få nätbankskoder i punktskrift i användning i alla Sparbanker.

2) Nej. Med tanke på jämlikheten är det bra att saken nu dök upp i offentligheten. Vi kommer under det här året att se till att också synskadade kan använda våra digitala banktjänster.

Danske Bank

1) Under sommaren 2014 gav vi i uppdrag åt Synskadades centralförbund och Annanpura Ab att testa tillgängligheten på vår nätbank. Baserat på testet gjorde vi bruksanvisningar för hur man bland annat loggar in, ser på transaktioner och betalar räkningar med skärmläsare. Vi utbildade dessutom vår kundservice i ämnet.

2) Ja. Vi har redan i flera år erbjudit nätbankskoder i punktskrift.

TEXT: SÖREN JONSSON, FOTO: PIXABAY

Skyll inte på synen! – maten blir läcker också utan syn

”Laga mat i blindo” är en alldeles ny kokbok för personer med synnedsättning. Författarna som själva är synskadade bjuder på sina godaste recept och sina fiffigaste tips i köket.

EVA FRIDH OCH Martin von Knorring bestämde sig en dag för att ställa sig i köket och laga mat. Inte för att de var hungriga, utan för att de kände att det fanns ett behov av en kokbok för synskadade.

– Jag har länge varit frustrerad på att det i konventionella kokböcker står att man ska titta på saker och ting. ”Titta nu på köttet om det är genomstekt”, eller ”titta att pajen fått en gyllenbrun färg”. Men jag då? Hur ska jag göra?, frågar sig Eva Fridh.

Fram till tjugooårsåldern såg Eva Fridh bra på nära håll. Hon hängde dubbelvikt över skärbrädan och ingredienserna. Sedan försämrades synen och fick lära sig laga mat på nytt. I dag ser hon färger och skarpa kon-

turer och lagar mat genom att känna sig för.

– Det svåraste var att lära sig skära saker. Först var jag rädd för att skära fingrarna av mig. Men jag lärde mig några trick och känner mig nu helt säker på handen. Fortfarande tycker jag det är svårt att skära jämna fina bitar, säger Fridh.

Det är just dessa fiffiga trick som Eva Fridh och Martin von Knorring vill lära ut. Kokboken ges ut i början av april som talbok och kommer att kosta cirka 15 euro, eller 150 kronor.

– Målet med kokboken är att du ska kunna lyckas i köket precis lika bra som en seende person. När du inte kan se måste du ta till andra strategier. Det handlar bland annat om att använda känsel, lukt, smak och konsistens.

Eftersom Eva Fridh och Martin von Knorring har erfarenhet både av att se dåligt och att inte se alls har de många tips att dela med sig.

”Jag bara gör så”

– Kokboken består av reportage och recept. Lyssnarna får följa med från det att vi sätter på ugnen till att äppelpajen eller vad vi nu gör är klar. Vi bjuder på kött, fisk och vegetarisk mat och också efterrätter. Det finns alltså någonting för alla. Vi gör också enklare recept så att även de som inte är vana vid att laga mat kan följa med.

Man kan alltså beskriva kokboken som ett syntolkat matlagningsprogram av och för synskadade. Men hur hittade ni på alla tipsen?

– En del tips använder vi i vår vardag i och med att vi båda ser dåligt. Vi har samlat på oss en hel del under årens gång. Men det svåraste var nästan att bena ut hur vi ska förklara det vi gör. Det mesta kommer av sig självt. Där tror jag att vi har nytta av att jag är blivande lärarstudent och kan det här med att lära ut saker.

Våga prova!

Eva Fridh hoppas att kokboken inspirerar många synskadade i hela Norden att börja experimentera och göra mat på nytt. Som avslutning vill hon ännu påpeka att maten blir lika god utan syn.

– Det gäller att våga prova. Tro inte att synnedsättningen hindrar dig i köket. Det går alltid att göra saker på ett annat sätt.

Gick det någon gång riktigt på tok under inspelningen?

– Ja, absolut. Det gjorde det flera gånger. Vi kommer att bjuda på det i form av en ”bloopers” fil. Vi har en hel kavalkad när vi tappar mat och fumlar runt i köket. Syftet är dels att lyssnarna ska få sig ett gott skratt, men vi vill också visa att det inte varje gång går sådär jättebra. Då gör man bara om momentet och lär sig något nytt. ●

▲ **PIKNIK.** Hörspelet Fästingsommar från 2013 är en skildring av unga vuxna i ett somrigt Helsingfors. Mirabelle (Sofia Heikkilä) och André (Pelle Heikkilä) ligger på studiogolvet med utflyktsattiraljer bredvid sig som om de skulle vara på en riktig gräsmatta.

TEXT: SÖREN JONSSON, FOTO: YLE

Fly verkligheten med ett hörspel

Med förhållandevis enkla medel tar radioteatern lyssnaren på en resa i tid och rum. Genren är mycket mångsidig. Ett hörspel kan vara realistiskt eller fantasieggande, kort eller långt, ha massvis med ljudeffekter eller bara dialog.

HÖRSPEL FÅR VARA hur galna som helst, men dialogen och miljön måste vara trovärdiga. Annars fallerar illusionen. Eller som **Erik Ohls**, Radioteaterns tidigare chef sade: "Mikrofonen är så utomordentligt avslöjande: det som låter falskt på scen låter dubbelt falskare i radion."

Men vad är egentligen det speciella med hörspel, och har de någon framtid? **Camilla Thelestam** är regissör på Radioteatern på Yle. Enligt henne handlar hörspel mycket om att bygga upp en ljudmiljö och ta med lyssnaren i en berättelse.

– Tänk att Stilla havet och en motorväg låter likadant! Visst är det fascinerande? Jag

» *Vi uppfattar känslan i någoting någon säger snabbare än innehållet. Därför är radioteater väldigt krävande för skådespelare. Det krävs hundra procentig koncentration* «

har alltid varit intresserad av ljud och det är nästan en förutsättning när man jobbar med hörspel, säger Thelestam.

Thelestam har jobbat med radioteater sedan början av 1980-talet. Hon tycker att det bästa med hörspel är den fria formen. Med sina blott tre anställda kan Radioteatern skapa storartade och prisbelönda hörspel.

– Det är tacksamt att göra storartade hörspel i radion. Charmen ligger i att man kan få folk att flyga ut i rymden genom att bygga upp en ljudmiljö. Om man ska göra film eller teater som utspelar sig i rymden krävs det otroliga satsningar och effekter, men i radio är det mer upp till fantasin.

Inne låter som ute

För att bygga upp illusioner i radion krävs förstås bra utrustning. Just nu bygger man om en gammal tv-studio till tre nya hörspelstudior.

De akustiska kraven är märkbart högre på en hörspelsstudio än någon annan studio. Det får absolut inte läcka in några andra ljud när man spelar in små spröda ljud såsom en klocka som tickar eller vattendroppar som faller.

Juha Hjelm ansvarar för studioflytten. I december packade radioteatern ihop sina grejer från de gamla hörspelsstudiorna och i höst ska de få flytta in i de nybyggda studiorna. I gapet mellan nytt och gammalt jobbar radioteatern på i provisoriska utrymmen.

– I hörspel vill man skapa illusionen av att vara utomhus. Och ute finns varken väggar eller ekon. Därför gör vi allting för att få bort alla störande reflektioner. En sådan här studio kallas dessutom för en utestudio, säger Hjelm när han i reflexväst och med hjälm på huvudet visar runt på studiobygget.

Det är bara i mycket speciella fall som man bygger en utestudio eftersom det är dyrt att isolera bort allt ljud. Tidigare har det funnit nio inspelningsplatser för radioteatern. Nu ska man samsas om tre.

– Vi vill effektivisera användningen. Förr hade vi några inspelningsplatser som inte var ändamålsenliga. Nu har vi bara utestudios och moderna utrymmen. Det här är helt i enlighet med Yles strategi där man försöker utnyttja utrymmena effektivare, vilket också är orsaken till att VR flyttar in i Stora Smedjan.

Utfällda tegelväggar och hemliga golv

Hjelm pekar på en nedsänkning i golvet.

– Här kommer vi att lägga olika golvmaterial som man vid behov kan plocka fram: grus, parkett och asfalt. Målet är att ge skådespelarna och ljudteknikern många arbetsätt, säger Hjelm.

Varför behövs det en studio med olika golvmaterial och utfällbara tegelväggar, Camilla Thelestam?

– Det är viktigt av den orsaken att i hörspel är ljudet allting. Till exempel är steg väl-

▲ **BYGGARBETSPLATS.** Ännu är det inte mycket att se på i de nya hörselsstudiorna. Ull, trästommar och tegel så långt ögat når.

digt svåra att göra separat någonstans. Man får helt enkelt inte det att låta realistiskt om man spelar in stegen efteråt.

En sak som tydligt kommer fram under samtalet med Thelestam är att skådespelarna luras mindre än man skulle tro. För att få äkta känslor och äkta ljud gör skådespelarna förvånansvärt mycket. Hänger i räckan, plaskar, boxas och äter.

Camilla Thelestam förklarar det så här.

– En ljudmiljö berättar ofantligt mycket. Det kommer hela tiden ljud från människor som äter, går, eller skakar av sig sina kläder. Dessa små ljud tänker man inte på när man ser en föreställning, men de berättar någonting om situationen.

– Jag kan tro att synskadade tänker på dessa småljud mycket mer än seende. De är säkert medvetna om dem på ett annat sätt, säger Thelestam.

Det här gör att hörspel är mycket krävande för skådespelare.

– Vi uppfattar känslan i någonting någon säger snabbare än innehållet. Därför är ra-

dioteater väldigt krävande för skådespelare. Den kräver hundra procentig koncentration, tillägger Thelestam.

Från direktsänd teater

Hörspel är närmare film än teater. Man kan med fördel göra kortare scener och klipp i ett hörspel som inte alls är lika enkelt att göra på scen.

Förr var hörspel däremot mer likt teater. I och med digitaltekniken har hörspel fått sitt filmatiska uttryck. Men inte alltid.

– Just nu håller vi faktiskt på att göra en en till formen typisk teaterpjäs. Vi gör en uppsättning av en teater från Viirus textfest, säger Thelestam.

Digitaliseringen har också inneburit mer än ljud effekter. Just nu är radioteatern i en brytningspunkt med en mycket intressant framtid. I Sveriges Radio har radioteatern börjat lägga ut sina hörspel som poddastar. Yle är med och moderna i allra högsta grad. De lägger ut hörspel som podcast och vill

utvecklas. Så långt de får. Av upphovsrättsliga skäl får de inte lägga ut hörspel som har musik i sig.

Yle var föregångare på webben, men sedan stannade utvecklingen av. Nu börjar bolaget återupptäcka webben.

– 1996 gjorde vi det första hörspelet som var specialproducerat för internet. Vi var helt före vår tid, men ingen hade då tänkt på rättigheterna. Därför strandade projektet. Nu har tiden kommit i kapp när alla andra program också söker sig till nätet.

Hoppfull framtid

Upphovsrättigheter är minst sagt en stötesten för Radioteatern. Det har producerats många fina hörspel under årens gång. Men

tyvärr är det endast få som finns på Yles arkiv.

– I arkivet finns det en del av våra gamla hörspel från 1950-talet. Tanken var att vi så småningom skulle öppna ett hörspelsarkiv på webben, men det är för dyrt. Vi skulle så gärna lägga ut hörspel på webben, men upphovsrätten är för dyr.

Hur ser du på framtiden?

– Jag ser att det finns ett stort intresse i och med webben och poddar. Vi vet inte ännu hur allt det praktiska ska lösas, men framtiden ser lovande ut. Tekniken är här. Man kan ha en pod med sig var som helst på jobbresor och i löpbanan. Det är kanske då som man har mest tid på sig att lyssna på en radioteater. Här tror jag att vi kan hitta en helt ny publik. ●

RADIOTEATER VÄXER OCH UTVECKLAS

- Radioteater är en anrik radiotradition. Samma år som Suomen Yleisradio Ab grundades och sände sina första radioprogram sändes också det första hörspelet.
- Det innebär att radioteatern i år firar 90 år. Från 1926–2016. Det första hörspelet var Strindbergs pjäs Paria och sändes på svenska.
- Till en början var hörspel direktsända. Den äldsta bevarade bandade föreställningen är från 1956, men det tog långt in på 60-talet innan bandade föreställningar slog igenom.
- I och med att bandade hörspel slår igenom öppnar det upp för möjligheter såsom klippning, mixning och montage.
- 2016 river och säljer Yle musik- och hörspelsflygeln och bygger i stället nya hörspelsstudior i en gammal tv-studio.

Hans Brummers stiftelse lediganslår stipendier

Hans Brummers stiftelse delar ut stipendier för allmännyttig verksamhet till förmån för synskadade.

Som sådan kan anses

- studier
- studielitteratur, studiemedel samt annan litteratur
- hjälpmedel för särskilda behov
- hälsobefrämjande aktiviteter (t.ex. ridterapi)
- övrigt välmotiverat behov

Skriftliga ansökningar, max. 1 A4 -sida, som bör innehålla

- sökandes fullständiga namn
- personbeteckning
- adress och telefonnummer
- ändamål för stipendiet
- utredning av det ekonomiska behovet av stipendium (t.ex. beskattningsintyg och information om andra finansieringskällor)
- ansökt belopp
- bankkontonummer (IBAN-kod bestående av 18 tecken)
- ev. e-postadress

sänds senast 31.3.2016 till adressen:

Hans Brummers stiftelse
c/o Anna Brummer
Brynjevägen 26 B
00920 Helsingfors

eller till e-postadressen:

anna.brummer@gmail.com

Förfrågningar kan riktas till: anna.brummer@gmail.com, 045-881 8185

Stiftelsens styrelse behandlar ansökningarna vid sitt möte i slutet av april månad. Alla sökande meddelas skriftligt om styrelsens beslut. Bidragsmottagare bör redovisa för användningen av understödet till stiftelsen.

Ansök om understöd från Finlands Synskadestiftelse

Finlands Synskadestiftelse (Suomen Näkövammaissäätiö) beviljar understöd för synskadade personer och personer som är verksamma inom synskadearbete, för studier, forskningsarbete, ändamål som främjar sysselsättning, utbildningstillfällen samt utvecklande hobbyer.

I ansökan bör framkomma:

- presentation av den sökande samt kontaktuppgifter, även bankkontonummer i IBAN-format (även vid ansökningar per e-post)
- det ändamål för vilket understödet ansöks
- summa samt totalkostnader för projektet
- huruvida man fått, ansökt om eller har för avsikt att ansöka om understöd från annat håll
- övriga finansieringssätt för ändamålet, såvida understödet som ansöks endast täcker en del av kostnaderna
- eventuella rekommendationer

Den som beviljas understöd bör lämna in en utredning angående projektet och hur understödet använts, vilken även kan publiceras vid överenskommelse.

Ansökningstiden är 1–31.3.2016.

Ansökningarna riktas till adressen:

Suomen Näkövammaissäätiö, ombudsman Aila Santanen, Arhippastigen 8 B 2, 00420 Helsingfors eller per e-post till aila.santanen@live.fi. Mer information ger ombudsmannen, tfn 050 596 6737.

Beviljade understöd

Det rådande ekonomiska läget har kraftigt påverkat storleken på de bidrag stiftelsen kunnat bevilja. Trots knappa medel är stiftelsens målsättning att stöda de personer som ansöker om understöd. Stiftelsens princip är att bevilja understöd till sådana ändamål där man inte har möjlighet att få stöd från allmänna finansieringskällor. 2015 beviljade stiftelsen ungefär 11 00 euro i understöd.

Glaukom – en smygande, lömsk ögonsjukdom

ÖGONTRYCK. Professor Christina Lindén mäter ögontrycket på en glaukompatient. Foto: Mattias Pettersson, Umeå universitet.

GÅR VAR JAG tvungen att lämna ett dystert besked i arbetet. Jag träffade Anders, en patient som jag känner mycket väl efter att han i flera års tid har gått på min mottagning på ögonkliniken i Umeå. Anders har glaukom, vilket är en kroniskt fortskridande folksjukdom som drabbar synnerven. Synnervens ca 1,2 miljoner nervtrådar börjar dö i ett speciellt mönster och orsakar till slut skador i synfältet. Eftersom glaukom, eller grön starr som det kallas i folkmun, sker långsamt så märker man inte av den förrän det har gått rätt så

långt. Glaukom är därför en riktigt lömsk sjukdom som smyger sig på en.

Så var fallet hos Anders som hade tappat närmare hälften av synfältet på det ena ögat när sjukdomen upptäcktes. Anders hade besökt optikern för att förnya sina glasögon och i samband med detta mättes ögontrycket. När han kom för bedömning på ögonmottagningen hade han inte upplevt några som helst symptom och sade sig vara ögonfrisk. Diagnosen glaukom ställdes och en livslång behandling inleddes. Tyvärr finns ingen botande

behandling. Den enda tillgängliga behandlingen är att sänka ögontrycket med droppar, laser eller kirurgi. På detta sätt kan man göra förloppet långsammare men för vissa går det ändå utför. Synfältskadorna hade blivit för stora så jag var tvungen att meddela Anders det dystra beskedet att han nu inte längre fick köra bil.

Mitt namn är Gauti Jóhannesson. Jag är ögonläkare, ansvarig för glaukomsjukvården vid Norrlands universitetssjukhus samt forskare inom glaukom vid Umeå universitet. I min kontakt med Anders och de tusentals andra glaukompatienter jag träffat genom åren har jag ofta känt mig frustrerad. Frustrerad över att de behandlingsalternativ som finns inte alltid räcker till. Dessa patienters öde har därför inspirerat mig att söka svar på frågor om glaukom; hur vanlig sjukdomen är, hur man kan förbättra uppföljningen, hur man kan förbättra behandlingen och hur mekanismerna och orsakerna till glaukomgåtan ser ut. Det kan ibland verka tröstlöst när det blåser motvind men jag är övertygad om att det finns hopp om att vi i framtiden kommer att bättre kunna förstå glaukomsjukdomen och därför erbjuda bättre behandling.

Släcka kunskapstörsten

Det var inte alls tänkt att jag skulle bli forskare. Jag flyttade från mitt hemland Island år 2000 för att påbörja mina studier på läkarlinjen vid Umeå universitet. Som en del av läkarutbildningen ska man göra ett forskningsarbete under en halv

termin. Min mor, som också är ögonläkare, har haft särskilt intresse för glaukomsjukdomen och hennes känsla var att sjukdomen var förhållandevis vanlig på Islands västkust. Jag bestämde mig därför för att ta reda på detta och tog då kontakt med Christina Lindén som numera är professor i Umeå. Vi gjorde sedan en studie där vi kartlade hur vanligt glaukom var på Islands västkust med en särskild metod. Studien blev min första publikation i en vetenskaplig tidskrift. Jag kommer fortfarande ihåg känslan när jag fick tidskriften i handen och bläddrade fram till vår studie. Jag kände mig stolt. Denna första kontakt med forskningens värld gav mig blodad tand. Jag hade smakat på hur det känns att grota ned sig i detaljkunskap, undersöka vad man tidigare visat och identifiera kunskapsluckor i litteraturen. Jag hade smakat på frustrationen som infinner sig efter många timmars arbete och ofta slutar i en återvändningsgränd. Jag hade smakat på tillfredsställelsen av att det hårda arbetet ledde någon vart, att få fram resultat som jag och andra bedömde vara av värde att komma till allmän kännedom.

Så jag fortsatte forska och blev så småningom doktorand på ögonkliniken i Umeå efter att jag tagit examen som läkare. Mitt doktorandprojekt fokuserade på att förbättra uppföljningen av glaukomsjukdomen. Glaukompatienter kommer på regelbundna kontroller och vid varje tillfälle mäts trycket i ögat eftersom det är den enda behandlingsbara riskfaktorn vid glaukom.

De ögontrycksmätare som finns är alla behäftade med diverse felkällor eftersom de mäter trycket utanpå ögat, de uppskattar det sanna trycket. Om man skulle vilja veta det sanna ögontrycket skulle man behöva sticka en nål in i ögat och det säger sig självt att det inte går att göra rutinmässigt. Vad den forskargrupp jag var delaktig i i Umeå har gjort är att ta fram en ny metod för ögontrycksmätning som kallas för ART. Denna metod använder en ny teknik som kallas för resonansteknik för att mäta ögontrycket och metoden är både användarvänlig och enkel.

Svårt att få läkemedlet att stanna i ögat

Efter min doktorsavhandling tog jag tjänstledigt från min specialisttjänstgöring på ögonkliniken, tog mitt pick och pack för att åka med fru och tre barn till Island där jag fått ett spännande forskningserbjudande. Från att ha kartlagt glaukom initialt och därefter forskat på hur vi bättre kan följa upp sjukdomen började jag nu forska på hur vi kan förbättra behandlingen av glaukom. Jag kom in i en mycket intressant forskningsgrupp som har fokuserat på hur man kan förbättra upptaget av läkemedel in i ögat.

Det är nämligen tyvärr så att det är svårt att transportera läkemedel in i ögat eftersom endast ett fåtal procent av läkemedel som ges i ögondroppform kommer in i ögat där det ska ha sin verkningskraft. Största delen av läkemedlet sköljs i stället bort från ögat där läkemedlet riskerar att tas

upp i kroppen och orsaka biverkningar. Det är därför mycket vunnit om man kan förbättra upptaget in i ögat och därigenom öka effekten samt minska risken för systemiska biverkningar.

Den nya forskningsgruppen hade uppfunnit ett sätt att använda nanopartiklar, det vill säga mikroskopiska partiklar, för att förbättra läkemedelsupptaget in i ögat. De studier som jag gjorde på Island visade att läkemedlen tillsammans med nanopartiklarna var säkra att använda. Dessutom kunde vi förbättra kunskapen om varför den nya droppformen är bättre än sedvanliga droppar genom att visa att nanopartiklarna skapade förutsättningar för att läkemedlen stannar kvar längre på ögonytan. Vi testade olika läkemedel och fann att de fungerade olika bra tillsammans med nanopartiklarna. Framför allt såg vi att ett steroidläkemedel för att hämma inflammation visade sig fungera utmärkt. Vi har sedan dess studerat dess effekt vid glaukomkirurgi samt visat att det har god effekt på viss typ av synnedsättning hos diabetespatienter som tidigare endast gått att behandla med laser eller genom att spruta läkemedel direkt in i ögat.

Nu har det gått två år sedan jag återvände tillbaka till Umeå. Jag har gjort klart min specialisttjänstgöring och fokuserar mina krafter på omhändertagandet av glaukompatienter och operationer i främre delen av ögat. Parallellt med detta har jag fortsatt min forskningskarriär och jag känner hur det hela tiden blir mer och mer intressant och spännande.

Glaukom drabbar människor väldigt olika. För många patienter går sjukdomen väldigt långsamt efter att de fått behandling. Så långsamt att de aldrig kommer att ha några större problem av sin synförsämring. För andra patienter, som i fallet Anders jag nämnde tidigare, kan det å andra sidan gå riktigt snabbt utför. Som läkare vill man därför hitta dessa patienter så snart som möjligt så att man kan behandla dem mera aggressivt och kraftfullt. Som forskare frågar man sig varför vissa drabbas hårdare än andra. Om vi kan svara på den frågan så kan man förhoppningsvis i ett senare skede få fram en bättre behandling än den som är tillgänglig i dag.

Förlänga tiden med användbar syn

Trots intensiv forskning så vet man fortfarande inte varför glaukom uppstår. Man kan tänka sig det som ett stort pussel där flera bitar är kända men den eller de avgörande bitarna för att kunna förstå och förklara glaukomsjukdomens uppkomst och förlopp saknas.

För att förstå mekanismerna bakom glaukomsjukdomen så undersöker vi vad som händer bakom ögat, inne i hjärnan. Vi använder avancerad magnetkamera-teknik för att mäta blodflöde och genomblödning i hjärnan samt planerar även att undersöka ämnesomsättningen i hjärnan så småningom. För ett par år sedan visade vi som första grupp att det var möjligt att använda denna teknik för att under-

söka så små kärl som ögonartären som transporterar näringsrikt blod till ögat. Vi studerar nu om det föreligger någon skillnad i blodflödet mellan friska personer och glaukompatienter samt hur sambandet mellan blodflödet och ögontrycksförändringar ser ut. Den här forskningen är i sin linda och kommer att fortgå under flera års tid men jag tycker den är oerhört spännande och stimulerande så jag ser verkligen framemot att arbeta med den i fortsättningen.

Det gäller att hela tiden ha i åtanke varför man sysslar med det man gör, det vill säga att forskningen ska komma glaukompatienterna till nytta genom att förlänga tiden med användbar syn och undvika slutstadiet av sjukdomen. Blindhet är nämligen slutstadiet för glaukomsjukdomen och det är därför det är så viktigt att hitta glaukompatienter och hitta dem som försämras snabbt. ●

Hör Gauti Jóhannesson själv berätta om glaukomforskning på adressen radioscience.se

GAUTI JÓHANNESSON
FORSKARE
VID UMEÅ UNIVERSITET

Friidrottstävling och Bocciaturnering 17–19.6.2016

Upplev Österbotten – vida slätter och vacker skärgårdsnatur!

Distriktsföreningen Norra Österbottens Svenska Synskadade r.f. står värd för Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f:s friidrottstävlingar samt bocciaturnering 17 – 19.6.2016. Övernattningen sker på Stadshotellet i Jakobstad.

Tävlingarna ordnas i samarbete med den lokala idrottsföreningen IK Falken och tävlingsplatsen är idrottscentret på Sursik backen i Pedersöre. Fredagen 17 juni genomförs bocciaturneringen mellan distriktsföreningarna i Sportishallen och på lördagen arrangeras friidrottstävlingarna på idrottsplanen. Friidrottsgrenarna för både damer och herrar är följande: löpning 60 m, 1000 m gång, kula, turbospjut, slungboll och längd utan ansats samt stafett 4 x 100 m. Dagen avslutas med en guidad rundtur och festmiddag vid restaurang Strandis i Larsmo.

Boka in datumet redan nu! Mera detaljerad information fås i nästa FS och medlemsband, eller genom att ringa Ann-Sofie Grankulla, NÖSS, tfn 06-7234 880 / 050-3795 658 och Tina Dunderfelt, FSS, tfn 044-712 3020.

Varmt välkomna till FSS r.f:s traditionella friidrottstävlingar och bocciaturnering!

Förbundet Finlands svenska synskadade r.f. och Norra Österbottens Svenska Synskadade r.f. i samarbete med den lokala idrottsföreningen IK Falken.

Funderar du på något kring FSS?

**Tveka inte att ta kontakt för att diskutera dina tankar med oss.
Vi finns här för din skull!**

Ordförande Sune Huldin
Telefonnummer: 040-566 8792
E-post: huldin.sune@gmail.com

Organisationsledare Matthias Jakobsson
Telefonnummer: 044 080 8004
E-post: matthias.jakobsson@fss.fi

Vi lyssnar på alla tankar och idéer om vårt förbund!

Direktnummer till personalen:

Tina Dunderfelt: 09-6962 300

Cecilia Weckman: 044-712 3013

Susanna Antell: 050-520 3020

Tessa Bamberg: 044-712 3024

Sören Jonsson: 044-712 3017

Cristian Söderberg: 050-462 6283

Simon Häggblom: 050-382 7414

Yvonne Huhtala: 050-341 0010

Britta Nyberg: 050-561 2951

Ulla-Britt Ingman: 050-5612950

Ann-Catrin Tylli: 040-511 3345

Stina Nygård: 050-595 4377

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

Idrott ger livet mersmak för Teemu Ruuhonen

Den lilla rasslande bollen är kärnan i racketsporten Showdown. List, rumsuppfattning, spänst och snabba reaktioner är vad som krävs för att bli en bra Showdownspelare. Teemu Ruuhonen är minst sagt bra. Han är en spelare i världsklass.

TEEMU RUUHONEN VAR på sin sedvanliga badmintonträning när det hände. Han missade några lätta badmintonbollar – något som var högst ovanligt. Vid den här tiden för snart tjugo år sedan var han gift med badminton. Han jobbade på en badmintonhall, tränade juniorer och tävlade själv i badminton på elitnivå. Han skulle ju inte missa några lätta bollar! Vad var det som hände?

Teemu Ruuhonen var 21 år när han förlorade stora delar av sitt synfält. Hålet i synfältet växte från dag till dag. På ett halvår gick synen från perfekt till perifer.

– I januari började jag missa bollar i spelet. Jag har i efterhand förstått att det var första tecknet på synfältsbortfallet. En mycket liten störning i ena ögat märktes tydligt på spelet.

I maj krånglade det andra ögat och efter det gick det snabbt. Jag uppsökte läkare och slussades redan samma dag till Åbo central sjukhus där jag fick min diagnos. Jag hade Lebers.

Ögonsjukdomen Lebers eller LHON är mycket ovanlig. Den drabbar unga människor och slår ut synen förutom i synfältets yttersta delar.

– Det var på alla sätt en bra sommar. Allting gick min väg. Jag var med flickvännen på Åland och cyklade och hade just kommit in på en it-utbildning.

– Ja, förutom att synen försvann. Till hösten hade jag ingen centralsyn kvar.

Lebers går inte att stoppa eller bromsa. Hålet i synfältet blev större fram tills den dag när det slutar växa.

– Ögonläkaren sa att jag har två alternativ. Antingen fortsätter jag med mitt liv eller börjar supa. Han rekommenderade det förstnämnda.

Våga idrotta!

Teemu Ruuhonen hade tur med tajmingen. Direkt efter sommaren fick han en plats på

▣ **STRATEGI.** Showdown är en explosiv och lagom fysisk sport. Man kommer snabbt in i spelet och får spela direkt från början. Resten lär man sig under spelets gång. Själva spelet går ut på strategi och spelöga. Det som gör en spelare bra sitter mellan öronen, inte i fysiken.

▲ HÖRSEL. – Jag tror inte att man som synskadad har bättre hörsel. Däremot kan man träna hörseln till att uppfatta saker. I Showdown vet jag hur det låter när motståndaren slår ett slag och hinner reagera redan innan bollen kommer på min planhalva, säger Ruuhonen.

Arlainstitutet. Han fick bekanta sig med vad det innebär att vara synskadad och testa på nya aktiviteter.

– Jag bara fortsatte som förut. Det innebar förstås stora förändringar. Jag slutade med badminton men hittade nya idrottsgrenar. Idrott har alltid betytt mycket för mig. Därför var det också skönt att upptäcka att mycket ännu gick att göra. Jag testade bland annat goalboll, började springa och jag utforskade mina gränser.

Ruuhonen tränar i dag mycket aktivt. Han har i medeltal ett träningspass om dagen. Att träna handlar för Ruuhonen om frihet och att våga ge sig ut.

– Allting kan inte vara helt tryggt och säkert som synskadad. Då skulle jag inte kunna röra mig utomhus. Jag måste kunna lita på att jag klarar mig själv. Sådär på vintern

händer det ibland att jag springer in i en snöhög, men då tar jag bara ett par steg tillbaka och fortsätter springa. Det handlar bara om att våga.

Inspirerande ungdomar

Ruuhonen jobbar som planerare av ungdomsverksamhetens på Synskadades förbund – tidigare kallat Synskadades centralförbund. Han vill jobba för att ungdomar hittar något betydelsefullt på fritiden och är gärna en förebild.

Enligt Ruuhonen är goalboll i ropet just nu bland ungdomar. Däremot finns flera sporter som håller på att gubbifieras. Schack och bowling är två grenar som inte lockar.

– Utmaningen inom jobbet är att hitta ungdomarna till förbundet. Om du inte är aktiv

inom någon förening så hur ska du då hitta synskadeidrott? Det viktigaste är ändå att synskadade hittar någonting som de tycker om, det kan handla om idrott, hobby, något instrument eller vad som helst.

Det bästa med jobbet är för Ruohonen att inspirera och låta sig inspireras.

– Det stressigaste och trevligaste är att vara ute på fältet med ungdomarna, som till exempel att ordna sommarläger och aktiviteter. Kontorsjobbet med allt vad det innebär: rapportering, bidragsansökningar och RAY är ett nödvändigt ont för att förverkliga aktiviteten med ungdomarna.

Till utbildningen är Ruohonen samhällspedagog. Han valde att inte ansöka om en personlig assistent till studierna.

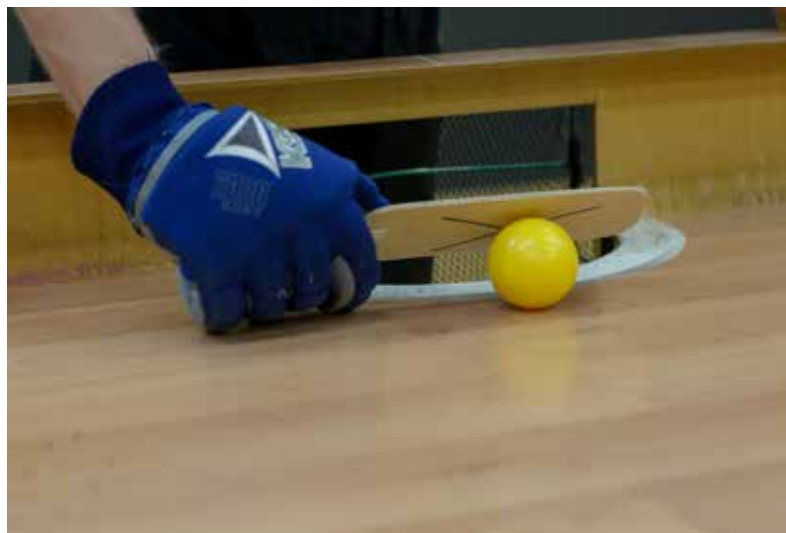
– Jag tyckte att det var viktigare att bli en del i gruppen och vara närvarande. I stort sett undvek jag alla speciallösningar. Jag bad ändå föreläsarna att berätta högt det viktigaste som stod på tavlan, och skrev proven på dator.

Den skramlande racketsporten

Racketsport har alltid varit nära hjärtat för Teemu Ruohonen. 2004 hittade han Showdown, eller blindpingis som det skulle heta om man lite slarvigt översatte finskans ”sokkopingis”.

Showdown spelas på ett bord som är lite längre och smalare än ett bordtennisbord. Bordet har rundade hörn, en 15 centimeter hög sarg och två målfickor på kortsidorna. Spelarna har förtäckta ögon och spelar helt med hjälp av ljudet som den lilla bollen för när den är i rörelse. Showdown liknar kanske mest airhockey till sin karaktär och är en mycket snabb och intensiv sport.

– Showdown innehåller allt som är väsentligt i en racketsport. Spelet är en duell mellan två personer och man får mål genom

▲ **STOPP!** En 20 cm lång racket är det du har för att stoppa bollen från att gå in i målfickan.

att överlista den andra. Man måste läsa sin motståndare och hitta svagheter, säger Ruohonen.

2004 kom sporten till Finland. Det första bordet införskaffades, och spelet gick snabbt från en liten hobbyverksamhet till mer seriöst spel.

– Vi gick med i EM-spelen redan samma år och placerade oss i bottenkrået. Bara fyra år senare kämpade vi om medalj.

Hur bra är då Teemu Ruohonen? När han får frågan vågar han vara ärlig utan att på något sätt skryta.

– Ja, jag är bra. Även om du skulle spela utan att täcka för ögonen skulle du inte ha en chans mot mig. Det är onödigt att vara ödmjuk. Jag är mest stolt över mina VM- och EM-silver.

Saknar du någonting?

– Det som jag saknar mest är badminton och att inte kunna se ansikten. Det är irriterande och gör så mycket för vår växelverkan med varandra. Jag tror också att mina gester och mina ansiktsuttryck inte längre är som de har varit. Som jag brukar säga: om jag ser ansikten är jag för nära. ●

AKTUELLT

Ordnas det evenemang för barn i Helsingfors?

LUCKAN I HELSINGFORS har låtit göra en utredning om vilka kulturupplevelser som finns för svenskspråkiga barn med funktionsnedsättning i huvudstadsregionen. Rapporten "Tillgänglig barnkultur" publicerades på ett seminarium den 11 februari.

Sanna Huldén har skrivit rapporten och jobbar själv med tillgänglig barnkultur på DuvTeatern. Rapporten är en del av ett treårigt projekt, vars målsättning är att förbättra tillgången på svenskspråkiga kulturaktiviteter och skapa bättre förutsättning för kulturdelaktighet för barn med funktionsnedsättning. Detta första steg i projektet är att få en bild av hur tillgänglig kulturfältet är just nu.

– Vi måste få veta vad vi vet och vad vi inte vet. Vad görs redan nu och vad kan vi göra?, säger Huldén.

Hulden har samlat in materialet med litteraturstudie, enkätundersökning och intervjuer. Rapporten är ett

▲ **"BRA START"**, var panelens kommentarer. Fr.v. Rita Paqvalén, Karl-Mikael Grimm, Kaisa Kettunen, Sune Huldin och Monica Björkell-Ruhl.

diskussionsunderlag och utmynnar i rekommendationer för tillgänglig barnkultur i allmänhet och Luckans verksamhet i synnerhet.

Huldén konstaterar att barnkulturen i huvudstadsregionen är minst tillgänglig för tre grupper: barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning, barn och unga med nedsatt syn samt barn och unga med nedsatt hörsel.

Bland alla procenter och siffror i rapporten döljer sig några intressanta iakttagelser. Bland annat att endast 3 av 21 aktörer på kulturfältet informerar om verksamhetens tillgänglighet via intresseföreningar och funktionshindersorganisationer. Huldén konstaterar att det är förvånansvärt få. I klarspråk

betyder det att det kan finnas tillgängliga utställningar, föreställningar eller program som är tillgängliga för barn och unga med funktionsnedsättning men som inte marknadsförs av funktionshindersorganisationerna. .

– Jag föreslår att Luckan ordnar ett seminarium om hur man kan samarbeta för en ökad tillgänglighet. Till det här seminariet skulle finansierare, funktionshindersorganisationer och kulturfältet samlas. Kunskap om tillgänglighet är något som vi inte ska samla på, utan något vi borde dela med oss av. ●

Rapporten går att läsa i sin helhet i pdf-format. Länk till rapporten finns på luckan.fi/publikationer/

Airut förnyas i mars

Den finskspråkiga synskadetidningen Airuts utseende och innehåll förnyas från och med mars. Tidningen blir både ljusare och läsningen trevligare, säger de som jobbar med tidningen.

Förra gången tidningen gjordes om var 2008. Då byggdes tidningen fullständigt om från grunden. Tidningen gick från en organisationstidning mot en medlemstidning.

Den här gången är det en mindre förnyelse. Idéer till vad som ska förnyas har bland annat hämtats utifrån, från personer som jobbar inom tidningsbranschen.

Förnyelsen kommer också att innebära att Airut utkommer mera sällan. Från och med nummer fem kommer Airut att utkomma en gång i månaden i stället för cirka två gånger i månaden som den gör nu. ●

Avgående och ankommande tåg – nu i mobilen

Junat.net-tjänsten är en webbtjänst som av en slump fungerar mycket bra för synskadade. Förr har det varit en omöjlighet för synskadade att kontrollera vilket spår deras tåg avgår från, men inte nu längre. På webbsidan

www.junat.net väljer man tågstation och får därefter en lista på alla avgående tåg i realtid. Tjänsten berättar när tågen avgår och från vilket spår de avgår. Det här är ett stort steg mot en tillgängligare tågtrafik.

Det är inte VR som står bakom tjänsten utan en studerande som på sin fritid kodade ihop webbtjänsten.

Nästa gång du byter tåg är det bara att surfa in på junat.net för att ta reda på vilket spår du ska byta till. ●

ANNONS

FSS firar 70-års jubileum 21–22.5.2016

Välkommen till FSS jubileumsfest och vårmöte den 21–22.5.2016. Förbundet Finlands Svenska Synskadade fyller 70 år och det vill vi fira. Jubileumsfesten ordnas på lördagen den 21 maj och vårmötet hålls på söndagen den 22 maj.

Festplats är Scandic Rosendahl utanför Tammerfors.

En utförligare inbjudan till jubileumsfesten och kallelse till vårmötet ingår i nästa tidning.

AKTUELLT I DISTRIKTEN

Norra Österbottens Svenska Synskadade

Punktskriftsgruppen träffas på måndagar kl. 10–12 på verksamhetscentret Fyren. Både nybörjare och längre hunna är välkomna med.

Handarbetsgruppen ”Rätstickorna” träffas varannan måndag (udda veckor) kl. 12–14 på Fyren med Agneta Cederberg som ledare.

Bowling gruppen tränar på måndagar kl. 12.30 på Idrottsgården i Jakobstad.

Vi startar en nybörjar kurs i spanska och engelska med Aslög Forsman som lärare, kursen hålls på Fyren, tisdagar kl. 13–14.30.

På onsdagar har våra medlemmar möjlighet att besöka gymmet på Östanlid mellan kl. 11–12.

Vattengymnastiken på Östanlid i samarbete med Folkhälsan hålls onsdagar, grupp 1 kl. 11.45 och grupp 2 kl. 12.30.

Mimoselgruppen för damer med Ann-Mari Ekstrand, samlas varannan onsdag kl. 13–15 på Fyren, (jämna veckor). Nästa gång 9.3.

I mars hålls föreningsträffen tisdagen 15.3 kl 18. Vi får besök av Sonja Nyholm från Resebyrå Ingves & Svanbäck, hon berättar om aktuella resor. Trevlig samvaro och kaffeservering.

Mera information om verksamheten i medlemsbandet och föreningsspalten i Österbottens Tidning på lördagar eller på www.fss.fi.

Kallelse till årsmöte

Norra Österbottens Svenska Synskadade r.f. kallar sina medlemmar till stadgeenligt årsmöte tisdagen 5.4.2016 klockan 18.00 på verksamhetscentret ”Fyren”, Otto Malmsgatan 9 A 21 i Jakobstad.

Vid årsmötet behandlas i föreningens stadgar § 10 nämnda ärenden samt en motion angående stadgeändring.

Välkomna med!

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland

Måndagsträffarna hålls på Hörnan, Parisgränden 2 A 3 i Arabiastranden mellan klockan 13.00 och 14.30 om inget annat meddelats.

- 29.2 Skivråd med Sune Huldin

- 7.3 Vi besöker garnbutik Menitas fabriksbutik i Sökö Esbo. Alla tar sig till Sökö på egen hand, men ifall du inte har färdtjänst och vill delta, kontakta kansliet. Adressen till Menita är: Yläkartanontie 24–26. Vi blir bjudna på kaffe, och får information om butiken av ägaren Tom Ekström. Efter kaffestunden har vi möjlighet att shoppa garn i fabriksbutiken. Vi skall vara i Sökö klockan 13.00. OBS! Ingen måndagsträff på Hörnan

- 14.3 Bingo med Monica Andersson

- 21.3 Påskpyssel med Stina Wiik

- 28.3 Ingen måndags-träff. Vi har påskstängt

Den 17.3 blir det ost och vinkväll på Hörnan. Vi får besök av en ostexpert som berättar om olika ostar. Vi får provsmaka på de olika läckerheterna. Deltagaravgiften är 10 euro och bindande anmälningar senast 15.3 till kansliet.

Rottingkurs 2 startar 29.2 med Martin Lindkvist som lärare. Det finns ännu några lediga platser kvar. Bindande anmälningar till kansliet senast 29.2. Kursen kostar 20 euro.

Vattengymnastiken på Folkhälsans seniorhus Mannerheimvägen 97 fortsätter fredagar klockan 10.00. Några lediga platser finns ännu. Anmäl dig till kansliet. Kursen ordnas i samarbete med folkhälsan.

Yogan startar 9.3 mellan klockan 17.00-18.30. Kursen kostar 30 euro. Anmäl dig till kansliet senast 2.3. För att kursen skall ordnas, behövs minst 5 deltagare vara med.

Kansliets telefontid är måndag-onsdag mellan klockan 10.00-13.00. Vårt telefonnummer är 0400 269 553. Du kan också kontakta oss per e-post kansliet@ssmn.fi. Vi finns även på Facebook, gå och gilla oss där. Väl möt på Hörnan!

Kallelse till årsmöte

Föreningens stadgeenliga årsmöte hålls 23.4.2016 klockan 11.00 på Break Sokos Hotel Flamingo i Vanda, Tasetie 8. Efter mötet bjuder föreningen på lunch klockan 12.30. Bindande anmälningar för deltagande i lunchen till kansliet senast 5.4.2016.

Svenska synskadade i mellersta Nyland rf håller ett seminarium kring för- enings- och mötesteknik, samt diskuterar föreningens framtid. Seminariet hålls på hotell Break Sokos Hotel Flamingo i Vanda Tasetie 8, 23-24.4.2016. Seminariet börjar efter årsmötet klockan 14.00. Dagen avslutas med middag klockan 19.30. För- eningen har bokat rum för 25 personer. Programmet för söndagen är fortfarande öppet, men vi återkommer så fort det blivit klart. Bindande anmälningar senast 5.4.2016 till kansliet.

Svenska synskadade i Västnyland

Balanskursen pågår varje onsdag i mars kl. 13.15 -14.00. Kursplats är Lyan.

En fråga till dig: Gör musiken ditt liv till en dans på ro- sor eller hör du annars bara till dem som sjunger med när

du erbjuds god svängande musik? Om du nu sitter och nickar med ett leende på läp- parna och goda musikaliska minnesbilder i tankarna, tror jag att detta är någonting för dig. Föreningens allaktivi- tetskväll fortsätter torsdagen den 17 mars klockan 17.00 i Lyan då vi strålar samman till föreningens första skivråd. Vi lyssnar till utvald musik som vi sedan bedömer och värderar. Anmäl ditt intresse till Nicke Wikström, telefon 0400-477899 senast tisdagen den 15 mars.

Bocciaspelen fortsätter i Seminarieskolans gymnas- tiksali i Ekenäs fredagarklockan 14.00. Men på långfreda- gen den 25.3 blir det ingen boccia. Nya medlemmarna är hjärtligt välkomna med.

Datum för ungdomarnas bowling/biljard är torsdag 10 och torsdag 24 mars klockan 17.00 Ekenäs bow- linghall. Intresserade kan kontakta Kim Åkerblom, 044 919 5111.

Onsdagen den 23 mars klockan 16.00 samlas läse- cirkeln i Lyan under ledning av Eeva Hanner. Anmäl dig till Birgitta.

Torsdagen den 17 mars kl. 15.00 samlas Herrklubben i Lyan. Då blir det bland an- nat fotbollssnack inför årets säsong. Kontakta Hilding Nordström, 0400 551 791 om du är intresserad.

Ännu som påminnelse: Om du vill anmäla dig till något av föreningens olika evenemang, ring då Eeva Hanner, tel 050 595 4946 eller till Birgitta Nordström, tel 044 336 8060.

Föreningens ordförande Göran Sjöstedt kan nås per telefon 040 502 8124. E-postadressen är goran.sjostedt@hus.fi. Föreningens sekreterare Börje Broberg har telefonnummer 044 5410 679. Föreningens kansli finns i Lyan och föreningens e-postadress är ssvn@brev.fi.

Behöver du hjälp med taltidningsutrustningen kann du vända dig till IT-stödpersonen Rabbe Thomasson på telefon 040 8500 734 eller e-post rabbe.thomasson@gmail.com

Kallelse till årsmöte

Lördagen den 12 mars klockan 13.00 är det månadsträff och föreningens vårmöte i Lyan. Transport till mötet längs kända rutter. För kafets skull, anmäl dig senast den 11 februari till Birgitta eller Eeva.

Svenska Synskadade i Östnyland

Svenska Synskadade i Östnylands februari månadsträff

är lördagen den 27.2 kl. 13 på Kajutan, Ågatan 33 E i Borgå. Tessa Bamberg och Monica Andersson kommer och berättar om punktskriften och om punktskriftskursen som ordnas i Borgå. Lovisaborna anmäl er till Jonas tfn 040 964 4672 senast torsdag 25.2. Välkommen!

Kallelse till årsmöte

Svenska Synskadade i Östnyland r.f håller stadgeenligt Årsmöte lördagen den 12.3.2016 kl. 13.00 på Kajutan, Ågatan 33 E, Borgå. Styrelsen.

Efter Årsmötet kommer Benita Backas-Andersson och Carina Fredriksson att sjunga och berättar om Benitas ljudbok som finns på Kajutan till salu för 20€ och deras musik skivor. Lovisaborna anmäl er till Jonas tfn 040 964 4672 senast torsdag 10.3. Välkommen!

Vasa Svenska Synskadade

Vattengymnastik i samarbete med Folkhälsan fortsätter varje söndag i Folkhälsans hus i Smedsby. Grupp 1 kl. 12.45-13.30 och grupp 2 kl. 13.30-14.15. Ledare är Emma Storvall och Antonia Prinsen. Vattenjumppa håller på till och med söndag 3.4 med

undantag av påskdagen. Är du intresserad av att delta i vattengymnastiken men inte tidigare varit med, kontakta kansliet för mera info.

Trivselcafé Mimosel i samarbete med Folkhälsan fortsätter varannan onsdag, ojämna veckor kl. 13–15.15. Därefter fortsätter Mimosel fram till och med onsdag 8.6. Ledare är Tina Back, tfn 044-788 3676 och Maj-Britt Aspö. Nya och tidigare deltagare är varmt välkomna!

Punktskriftskurserna på Lyktan fortsätter varannan torsdag, ojämna veckor, kl. 10–11.30 och 12–13.30. Alla som är intresserade av att lära sig punktskrift är välkommen med! Du kan även börja studera punktskrift fast kursen har börjat. Hör av dig till kansliet om intresse finns!

Vi fortsätter att spela BOCCIA på Folkhälsan Wasa i Eksalen varannan onsdag, jämna veckor kl. 11–12, och därefter fortsätter Boccian fram till och med 18.5.2016.

Ifall salen är upptagen någon gång, meddelas i föreningsspalten och på medlemsbandet.

Föreningen har köpt bekväma soffor och möblerat om i det ena samlingsrummet! Vi kommer att starta med musikcafé på Lyktan en gång per månad med start onsdag 9.3 kl. 13!

Då får vi besök av en grupp från Purmo som kallar sig "MM-group" (läs 5 mogna män!) Gruppen består av fem män som spelar dragspel och mandolin samt sjunger både med och för oss! Välkommen med till vårt nystartade musikcafé Anmäl dig senast 3.3.

Vi kommer även att ordna spelträffar, filmkvällar med syntolkade filmer!

OBS! En anhörigdag planeras på Lyktan lördag 23.4 med Pia Nabb som dragare. Mera info senare, men pricka gärna in dagen i din kalender redan nu och samtala även med dina anhöriga om dagen

Alla anmälningar görs till distriktssekreterare Febe Mörk under kontorstid, måndag-torsdag kl. 9–14 på telefon 045-321 3320 eller per e-post: [vasasynskadade\(at\)gmail.com](mailto:vasasynskadade(at)gmail.com). Har du frågor utöver kanslitiden, kontakta ordförande Patrik Paulin, tfn 045-330 4468.

Du hittar även info om oss på <http://www.fss.fi/sv/distriktsforeningar/vasa> samt på vår Facebooksida: <https://www.facebook.com/vasasynskadade>.

Kallelse till årsmöte

Distriktsföreningen Vasa Svenska Synskadade r.f. håller stadgeenligt årsmöte lör-

dagen den 19 mars kl.13 på verksamhetscentret Lyktan, Skolhusgatan 40 C, 1-2 i Vasa. Vid årsmötet behandlas i föreningens stadgar § 10 nämnda ärenden. Servering.

Sista anmälningsdag är senast 14.3.

Åbolands Synskadade

På planering är en Pargasdag vecka 16, vi återkommer till detta via medlemsbandet.

Kontaktuppgifter till föreningen är: Ordförande Birgitta Storbacka telefon 0405 867 179; Vice ordförande Rolf Rönqvist telefon 0400 736 567; Gun Fröberg telefon 0408 336 630. Distriktskoordinator Håkan Ström telefon 0400 151 322 tisdag till torsdag klockan 10.00 till 16.00

Kontakter och anmälningar till dessa personer.

Kallelse till årsmöte

Föreningens årsmöte blir torsdagen den 10 mars på Centret kl. 13.00. Sista anmälningsdag är senast 14.3.

Ålands Synskadade

Borstbindningskurs på Ankaret, måndagar kl.11.30-

14.30. Nya medlemmar, även stödjande, är välkomna! Anmäl till Bettina på tel.19670.

Punktskriftskurs på Ankaret, onsdagar kl.11.30–14.30. Nya medlemmar välkomna, anmäl till Bettina på tel.19670.

Simning på Folkhälsans Allaktivitetshus, fredagar kl.12-13. Anmäl till Bettina på tel.19670! Nya simmare välkomna!

Medlemsträffar på Ankaret, andra måndagen i månaden kl.18.00, om inget annat meddelas. Mera info i lokal-tidningarnas kalender samt i taltidningen.

Syntolkningen fortsätter som vanligt med teaterbesök och biobesök. Har du önskemål, hör av dig till organisationssekreterare Bettina Gröning.

Organisationssekreterare, Bettina Gröning finns anträffbar på Ankaret, Johannebovägen 7, måndag – tisdag, torsdag – fredag kl.9.00 – 13.00. Ankaret, tel. 018-19670. E-post: aland.syn@aland.net

Kallelse till årsmöte

Vårmöte på Ankaret lördagen den 2 april kl.12.00. Stadgeenliga ärenden. Kaffeservering. Välkomna!

Punktskriftskurs för seende

Vill du som seende lära dig punktskrift? Kommer du i kontakt med punktskrift hemma, bland vänner eller på din arbetsplats? Eller är du bara annars intresserad av att lära dig punktskrift?

Kom då med på den av Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf arrangerade punktskriftskursen. Det blir en mångsidig och inspirerande kurs. Efter avklarad kurs finns det möjlighet att delta i examen för ett specifikt intyg.

Kursavgift: 60 euro, vilken inkluderar kursmaterial och kaffeservering.

Plats: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf

Adress: Parisgränden 2 A 1, Helsingfors

Tid: 19 april, 26 april och 3 maj 2016, kl. 17–20

Anmälan senast måndagen den 4 april till FSS punktskriftsansvariga Tessa Bamberg, tfn 044-712 3024 eller 050-462 3181, e-post: tessa.bamberg@fss.fi.

Ta vara på chansen och kom med!